

Sex som självskada

Cecilia Fredlund, ST-läkare

Psykiatriska kliniken, Linköping

Adolescents Selling Sex and Sex as Self-Injury

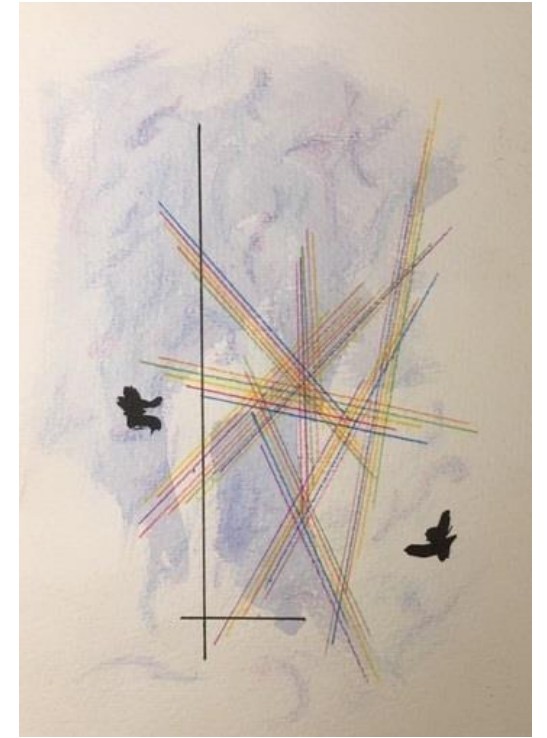
Cecilia Fredlund

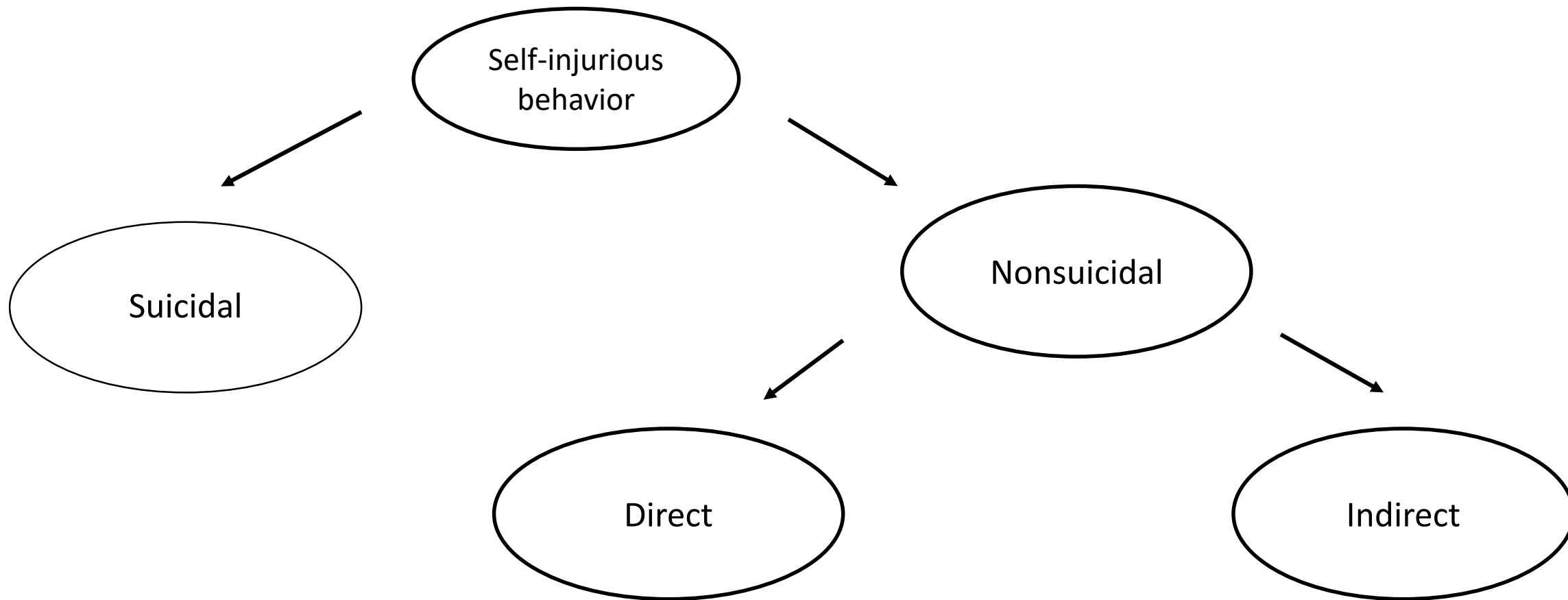

Icke suicidal självskada

DSM-5, American Psychiatric Association (2013)

- a) Självorsakad skada mot den egna kroppsytan
- b) Utan suicidal avsikt
- c) Bakomliggande orsaker
 - Lösa interpersonella svårigheter
 - Minska negativa känslor
 - Inge positiva känslor

Trauma och sexuellt risktagande

- Trauma och Sexuellt risktagande/Destruktiva relationer
- Sexuella övergrepp - Fler sexpartners, tidigare sex debut tonårsabort, STI, prostitution,
- 2 av 3 utsätts igen
- 2x riskökning (högre för killar)

Brown, Houck, Grossman, Lescano, & Frenkel, 2008; Cook et al., 2005; Classen, Palesh, & Aggerwal 2005; Draucker & Mazurczyk, 2013; Fergusson, Horwood, & Lynskey, 1997; Hailes, Yu, Danese, & Fazel 2019; Lalor & McElvaney, 2010; Steel & Herlitz, 2005

Traumagenic dynamics (Finkelhor & Brown 1985)

Traumatisk sexualisering

- Tvångsmässigt sexuellt beteende
- Negativ attityd mot sexualitet
- Sexuella övergrepp mot andra
- Osäkerhet kring sexuell identitet och normer
- Negativa associationer till sex

Hjälplöshet

- Återupprepa sexuella övergrepp

Traumagenic dynamics (Finkelhor & Brown 1985)

Stigmatisering

- Känsla av att vara annorlunda
- Alkohol och drog användning
- Självdestruktivt beteende

Sviken

- Aversion mot intima förhållanden
- Behov av att återfå förtroende och trygghet

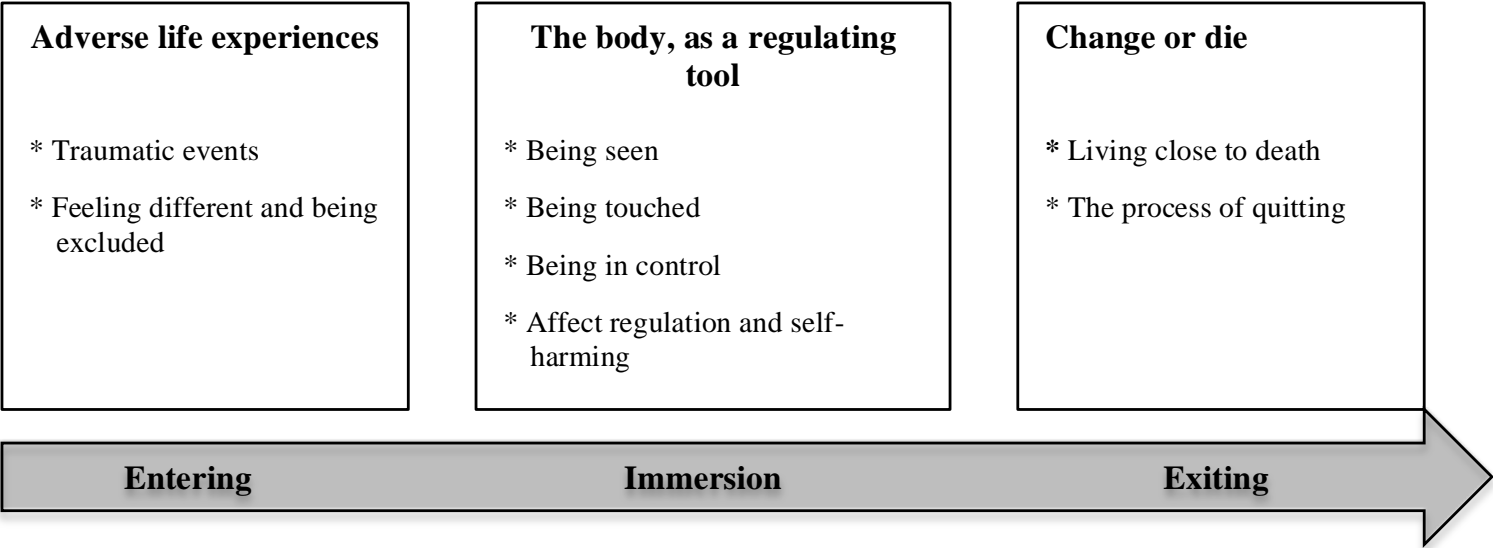
Unga som säljer sex

- Befolkningsstudier 1-2%
- Socioekonomiska förhållanden
- Dåligt psykiskt mående, tidigare sexuella övergrepp, självskada

Young women
selling sex online-
Narratives on
regulating feelings
Jonsson, Svedin &
Hydén, 2015

Figure 1. Themes and sub-themes related to the process of selling sex

Unga som säljer sex

”Pengar betydde ingenting. I början var det ju lite kul att kunna shoppa snygga kläder men det blev ju lite misstänksamt i längden. En period tog jag emot pengar men slängde dem direkt i soptunnan på hemvägen. I slutet struntade jag i att ens ta emot dem överhuvudtaget. Männerna märkte att jag tappade hoppet mer och mer, jag slutade bry mig, hade liksom inga gränser kvar.” Jonsson & Svedin 2012

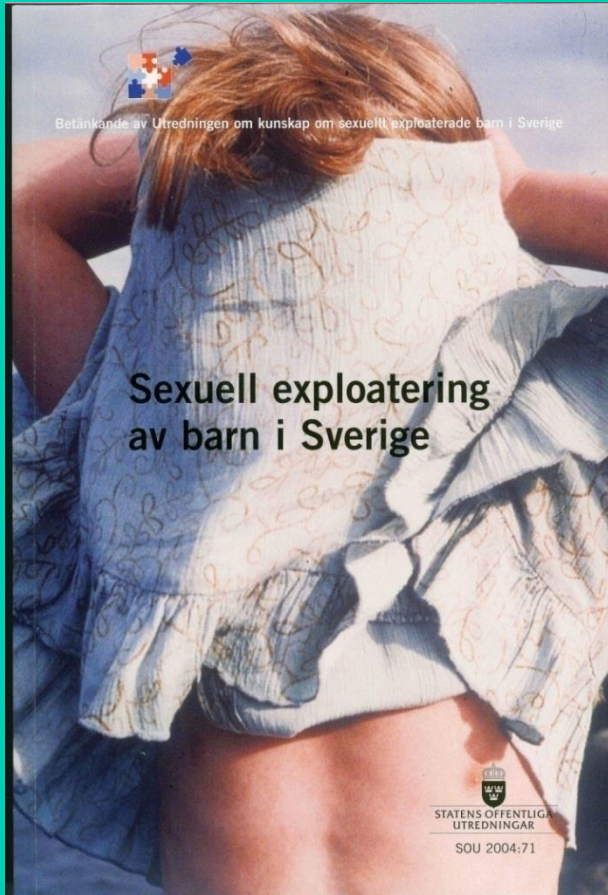
Underliggande orsaker till att unga säljer sex

Känslomässiga orsaker	Materiella orsaker	Lust
Vill ha närhet	Behövde pengar	Roligt/spännande
Vill ha uppmärksamhet	Behövde droger	Gillar att ha sex
Mådde psykiskt dåligt/dämpa ångest		Påverkad av kompisar/partner
Övertalad av sexköparen		Var berusad/drogpåverkad

Fredlund, C., Svedin, C.G., Priebe, G., Jonsson, L., & Wadsby, M. (2017). Self-reported frequency of sex as self-injury (SASI) in a national study of Swedish adolescents and association to sociodemographic factors, sexual behaviors, abuse and mental health. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health, 11:9*.

Jonsson, L.S., Svedin, C.G., Priebe, G., Fredlund, C., Wadsby, M., & Zetterqvist, M. (2017). Similarities and Differences in the Functions of Nonsuicidal Self-Injury (NSSI) and Sex as Self-Injury (SASI). *Suicide and Life-Threatening Behavior, 49, 120-136*.

Zetterqvist, M., Svedin, C.G., Priebe, G., Fredlund, C., Wadsby, M., & Jonsson, L.S (2018). Self-reported nonsuicidal self-injury (NSSI) and sex as self-injury (SASI): Relationship to abuse, risk behaviors, trauma symptoms, self-esteem and attachment. *Psychiatry Research 265, 309-316*.

2004

2009

2014

Metod

- Nationellt urval från 3:e året på svenska gymnasiet
- Medelålder 18 år
- Svarsfrekvens 59.7%
- Modifierad version 2004, 2009, 2014
- Uppdrag Allmänna Barnhuset – Regeringsuppdrag

**Unga sex och Internet
– i en föränderlig värld**

2014

Extra urval från Sthlm

Skolor 171

Svarande elever 5 839

SASI 125 elever

*Det gäller en av fem -
fakta om barn, sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2014.*

	Tjejer	Killar
	%	%
Sexuella övergrepp	29	10
Penetrerande sexuella övergrepp	9	3

Har du någonsin använt sex för att avsiktligt skada dig själv?

	Tjejer %	Killar %
Sex som självskada	3.2	0.8
Upplevd smärta	70.7	55.6

	SASI %	Non-SASI %
Heterosexuell orientering	60.0	87.9
Sälja sex	11.3	0.7
Sexuella övergrepp	75.0	19.6
Penetrerande sexuella övergrepp	48.4	5.3
Icke suicidal självskada	65.6	16.6
Sökt vård för		
Depression/ångest	61.0	18.2
Ätstörningsproblematik	28.8	5.3
Suicidförsök	31.4	3.5
ADHD/ADD	17.6	7.1

Trauma Symptom Checklist for Children

TSCC	<i>SASI mean</i>	<i>Non-SASI mean</i>	<i>p-value</i>
Anxiety	9.6	4.6	<.001
Depression	12.4	5.0	<.001
Anger	9.0	4.0	<.001
Post-traumatic stress	14.0	6.1	<.001
Dissociation	12.9	5.6	<.001
Sexual concerns	4.8	2.4	<.001

Funktionen av SASI

	SASI %
För att lindra känslor av tomhet eller avdomning	70.0
För att straffa dig själv	65.5
För att stoppa dåliga känslor	63.6
För att man inte tycker om sin kropp	58.6
För att känna något även om det var smärta	52.9
För att få kontroll över en situation	49.6

	<i>NSSI</i> <i>n= 910</i> %	<i>SASI</i> <i>n=41</i> %	<i>NSSI+SASI</i> <i>n=76</i> %
Sociala faktorer			
Att få uppmärksamhet	9.3	26.8	17.1
Att få en reaktion från någon, även om det är en negativ reaktion	10.4	34.1	13.2

Risikfaktorer SASI vs NSSI

- NSSI + SASI svårare självskada och mer utsatta
- Sexuella övergrepp (penetrerande)
- Trauma symtom (dissociation, PTS och sexuella)
- Ingen skillnad i psykiska och fysisk övergrepp, föräldrar omsorg, självkänsla, depression, ångest och ilska

Motives and Manifestations of Sex as Self-Injury

Fredlund, C., Wadsby, M., & Jonsson, L.S.

Journal of Sex Research

Metod

- Internetbaserad enkät med öppna svarsalternativ
- Självselekterad, anonym
- Erfarenhet av SASI, över 15 år
- Stockholms Tjejjour
- 37 hjälporganisationer
- Kvalitativ innehållsanalys

Frågor

- Känsloreglering
- Hur SASI tar sig uttryck
- Vad fick det att börja, fortgå och sluta
- Ålder och kön andra personen
- Typiskt tillfälle
- Erfarenheter av hjälp och stöd

Deltagare

	<i>n</i>
Totalt antal deltagare	199
Kön	
Kvinna	190
Man	4
Icke-binär	4
Ålder	
15-19 år	27
20-40 år	151
41-64 år	19
Ålder vid start av SASI	
Före 12 år	8
12-19 år	165
Efter 20 år	21

Hur SASI tar sig uttryck

```
graph TD; A[Hur SASI tar sig uttryck] --> B[Psykisk skada]; A --> C[Fysisk skada]; A --> D[Kontexten]; B --- B_list["• Sex mot den inre viljan<br>• Ingen attraktion/intresse<br>• Inte säga nej<br>• Straffa/förnedra sig"]; C --- C_list["• Fysiskt våld<br>• Smärta<br>• 'Självvald våldtäkt'<br>• Risk för reviktisering"]; D --- D_list["• Aktiv eller självvald<br>• Interpersonell eller ej"];
```

Psykisk skada

- Sex mot den inre viljan
- Ingen attraktion/intresse
- Inte säga nej
- Straffa/förnedra sig

Fysisk skada

- Fysiskt våld
- Smärta
- 'Självvald våldtäkt'
- Risk för reviktisering

Kontexten

- Aktiv eller självvald
- Interpersonell eller ej

”Någon tittade på mig tex på krogen, ofta äldre män. Ville dom ha sex så fick dom. Jag plågades av det äcklades. Ofta på toaletter eller utomhus. Ibland fick jag pengar. Jag grät alltid efteråt.”

Kvinna 33 år (Ax47)

Hur SASI tar sig uttryck

```
graph TD; A[Hur SASI tar sig uttryck] --> B[Psykisk skada]; A --> C[Fysisk skada]; A --> D[Kontexten]; B --- B1[Sex mot den inre viljan]; B --- B2[Ingen attraktion/intresse]; B --- B3[Inte säga nej]; B --- B4[Straffa/förnedra sig]; C --- C1[Fysiskt våld]; C --- C2[Smärta]; C --- C3['Självvald våldtäkt']; C --- C4[Risk för reviktisering]; D --- D1[Aktiv eller självvald]; D --- D2[Interpersonell eller ej];
```

Psykisk skada

- Sex mot den inre viljan
- Ingen attraktion/intresse
- Inte säga nej
- Straffa/förnedra sig

Fysisk skada

- Fysiskt våld
- Smärta
- 'Självvald våldtäkt'
- Risk för reviktisering

Kontexten

- Aktiv eller självvald
- Interpersonell eller ej

”Jag söker upp äldre män som vill bestämma över mig, låter dem göra i princip vad de vill med mig. Som mest har det varit åtta män samtidigt. I de flesta fall har jag inte fått lämna när jag velat när jag väl kommit innanför dörren. Skadorna har blivit många, både fysiskt och psykiskt. Trots det går jag dit igen.”

Tjej 28 år (Ax137)

Hur SASI tar sig uttryck

```
graph TD; A[Hur SASI tar sig uttryck] --> B[Psykisk skada]; A --> C[Fysisk skada]; A --> D[Kontexten]; B --- B1[Sex mot den inre viljan]; B --- B2[Ingen attraktion/intresse]; B --- B3[Inte säga nej]; B --- B4[Straffa/förnedra sig]; C --- C1[Fysiskt våld]; C --- C2[Smärta]; C --- C3['Självvald våldtäkt']; C --- C4[Risk för reviktisering]; D --- D1[Aktiv eller självvald]; D --- D2[Interpersonell eller ej];
```

Psykisk skada

- Sex mot den inre viljan
- Ingen attraktion/intresse
- Inte säga nej
- Straffa/förnedra sig

Fysisk skada

- Fysiskt våld
- Smärta
- 'Självvald våldtäkt'
- Risk för reviktisering

Kontexten

- Aktiv eller självvald
- Interpersonell eller ej

”Vid enstaka tillfällen tog jag kontakt med / sökte upp / träffade män som kunde skada mig och mer eller mindre upprepa de övergrepp jag tidigare blivit utsatt för. Våldigt våldsamt. Sökte mig även till destruktiva relationer. Ibland kontakt med män på nätet, som skrev elaka hemska saker de ville tvinga mig till. Oftast skadade jag mig dock själv. Genom att på egen hand upprepa sexuella handlingar förövare tidigare tvingat mig till. Det kändes som att det hände igen. Jag grät, sa nej, dissocierade, upplevde att förövaren var där osv. trots att det bara var jag själv som skadade mig. Skadade mig fysiskt t.ex. i underlivet. Och psykiskt såklart, hela tiden.”

Tjej 22 år (Ax150)

Orsaker till att ha SASI

```
graph TD; A[Orsaker till att ha SASI] --> B[Känsloreglering]; A --> C[Bekräftelse]; A --> D[Kan ej sluta]; B --- B1[• Dåligt psykiskt mående]; B --- B2[• Hantera minnen från tidigare trauman/händelser]; B --- B3[• Fysisk vs psykisk smärta]; B --- B4[• Ersätter annan självskada]; C --- C1[• Positiv bekräftelse, Uppmärksamhet, närhet]; C --- C2[• Bekräfta negativ självbild]; C --- C3[• Identitet]; D --- D1[• Ond cirkel]; D --- D2[• Ond spiral]; D --- D3[• Tvång/beroende]; D --- D4[• Behöver hjälp för att sluta];
```

Känsloreglering

- Dåligt psykiskt mående
- Hantera minnen från tidigare trauman/händelser
- Fysisk vs psykisk smärta
- Ersätter annan självskada

Bekräftelse

- Positiv bekräftelse, Uppmärksamhet, närhet
- Bekräfta negativ självbild
- Identitet

Kan ej sluta

- Ond cirkel
- Ond spiral
- Tvång/beroende
- Behöver hjälp för att sluta

” Jag mådde väldigt dålig och kände mig värdelös. Uppsökte män (och kvinnor men mest män) på internet och lämnade ut min adress. Jag visste inte vilka de var, hur gamla osv men jag brydde mig inte heller, jag ville bara få bort min ångest, sorg och skam. De kom hem till mig och vi hade sex. Ibland var de snälla, ibland inte. Jag gjorde många saker som jag normalt inte skulle göra. Jag gjorde saker mot min vilja och jag mådde väldigt dålig efteråt. Vilket ledde till att jag ville få bort de känslorna & så började det om.”

Kvinna 25 år (Ax73)

Sammanfattning

- Direkt – Indirekt självskada
- Sexuellt våld – juridiska aspekter
- Reviktimisering
- Orsak till att sälja sex
- PTSD, tidigare sexuella övergrepp, dåligt psykiskt mående
- Behov av vård

Posttraumatisk stress (PTSD) – ICD 11

Kriterie A; Händelse av extremt hotande eller skrämmande natur

1. Återupplevande (livliga påträngande minnen, flashbacks eller mardrömmar) typiskt sätt ackompanjerade av starka och överväldigande känslor (rädsla, skräck) eller fysiska sensationer
2. Undvikande av inre eller yttre påminnelser
3. Förhöjd upplevelse av hot (hypervigilans eller förstärkta rädsloreaktioner)

Symptomen är ihållande (flera veckor) och orsaker funktionsnedsättning

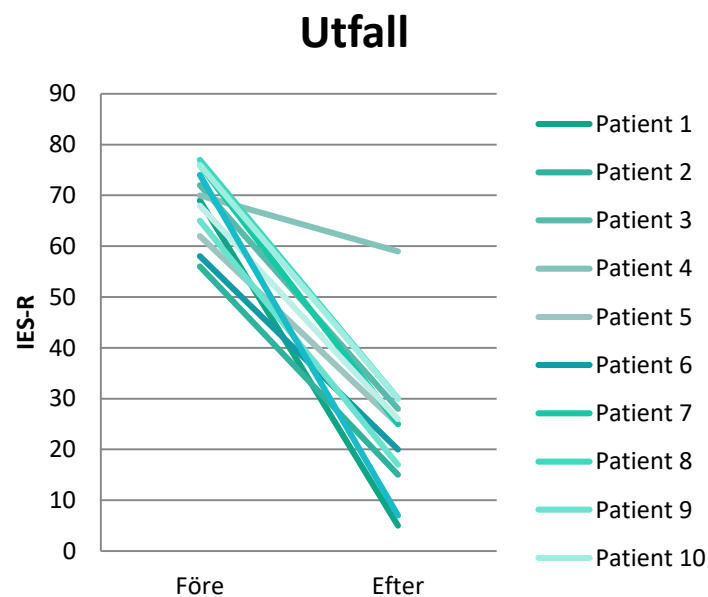
Complex PTSD – ICD 11

Uppfyller kriterierna för PTSD

1. Ihållande och genomgående problem med känsloreglering (hyper – eller hypoaktivering)
2. Ihållande negativ självbild (känner sig misslyckad eller värdelös, ackompanjerat av skuld och skamkänslor)
3. Svårigheter i att underhålla relationer och att känna närhet till andra

Vård efter sexuellt våld

- Att fråga, att informera, kunskap
- Det akuta omhändertagande
- Trauma terapi, TF-KBT, EMDR, PE
- Somatisering/kroppsliga symptom
- Sexuell hälsa
- Känsloregering
- Traumamedveten omsorg i hela vården

Kliniska slutsatser

- Primär prevention ex. skolorna, sexuella övergrepp
- Riktad prevention till riskgrupper
- Kommer i kontakt med sjukvården med olika symptom (psyk, primärvård, akut, kvinnoklinik, ungdomskliniker, magtarm)
- Våga fråga - direkt
- Riskbedömning – suicidalt beteende
- Multimodala team
- Missa inte PTSD, alkohol

”Det blev som ett tvång och ett beroende. Även när jag slutat med andra självskadebeteenden fortsatte jag med det här. Först för att jag inte förstod att det var destruktivt, sen för att jag inte kunde sluta. Jag försökte skriva kontrakt med mig själv. Använda alla strategier jag använt för att tex sluta skära mig. Men jag kunde inte stå emot. Skammen bidrog också. Trots att jag de sista åren gick i terapi vågade jag inte berätta om det här. Jag skämdes så mycket. Var säker på att min terapeut skulle hata mig, tycka att jag var äcklig och slänga ut mig om jag berättade. Jag kunde inte be om hjälp.”

Tjej 22 år (Ax150)

Tack!

Cecilia Fredlund, cecilia.fredlund@liu.se

Marie Wadsby

www.liu.se

Linda Jonsson
Carl Göran Svedin
Gisela Priebe